

مولفه های امنیت اخلاقی زن در خانواده

فیروزه کریمی مهرجردی^۱

چکیده

جایگاه زن در مکتب و دین مبین اسلام مقام بسیار والایی هست هم در اجتماع و هم در خانواده. زن سازنده خانواده است و خانواده کوچکترین واحد اجتماعی جامعه می باشد. بنابراین می توان گفت که توسط زن هست که جامعه ساخته می شود و قادر است جامعه را به سمت سعادت و تعالی و یا به سمت انحراف و فساد سوق دهد. امنیت اخلاقی همان فضیلت های انسانی است که عمل کردن به آن زمینه ساز آرامش فکری، روحی و روانی بوده و باعث تحکیم امنیت اجتماعی همه افراد بشر، به خصوص بانوان می شود و خانواده و جامعه ای که امنیت آن در همه ابعاد (فردی، اجتماعی، سیاسی، معنوی و اقتصادی و...) کامل باشد؛ فساد و ناهنجاری های اخلاقی کاهش خواهد یافت. علاوه بر آن، ثبات خانواده نیز تأمین می گردد. راه کارهایی که در دین مقدس اسلام جهت ایجاد و تقویت امنیت اخلاقی بیان گردیده، عبارتند از حفظ حیا، حجاب و عفت بانوان و اجتناب از رذائل اخلاقی و ...

در آیات قرآن کریم و احادیث اهل بیت (علیه السلام)، باتوجه به ظرفیت ها و استعداد های ظاهری و درونی مردان و زنان؛ مرزها و حدودی را بیان کرده است که میتوان به تعبیری از آنها به مولفه های امنیت اخلاقی مطرح کرد دانستن و عمل به آنها باعث ارتقای آن می گردد.

کلید واژه: امنیت اخلاقی، خانواده، زنان، قرآن، روایات

مقدمه

دین جهانی اسلام زن را مربی جامعه می داند که از طریق تربیت فرزند و سالم نگاه داشتن کانون خانواده، جامعه را ساخته و از سویی دیگر خود نیز در شئون مختلف حضور، در این جامعه مشارکت می کند. در دستگاه خلقت زن به دلیل نقش خاصی که بر عهده دارد، به سرمایه های درونی بس گران بهایی مجهز است که جامعه بشری در رشد خود نیازمند این ارزش ها است. یکی از این سرمایه های درونی عاطفه است که در طول تاریخ و در تمامی اجتماعات نموده های بسیار شکوهمندی داشته است. این میل درونی اگر چه در همه انسان ها کم و بیش وجود دارد اما بهره زن از این عطیه الهی بیشتر است. این میل مقدس از یک سو زنان را برای همه نوع فداکاری، جهت زندگی و همسری آماده می

1 - سطح دو، حوزه علمیه حضرت زهرا (سلام الله علیها)

کند و همچون شمع فروزانی محفل خانواده را روشن می سازد؛ از سویی دیگر، زحمات طاقت فرسای پرورش نسلی را بر عهده دارد. به بیان دیگر: جامعه سالم نیازمند داشتن خانواده های سالم است و سعادت و سلامت هر جامعه در خانواده ها پی ریزی می شود و شمع فروزان محفل خانواده زن است. آنان هستند که با آکنده ساختن کانون خانواده از انس و صفا و الفت می توانند فضای فکری، فرهنگی، دینی و گفت وگو های سیاسی و اجتماعی را نورانی کنند و عملاً درس مهر و صفا و از خود گذشتگی را از طریق فرزندان و همسران خویش به آیندگان بیاموزند. افراد در جامعه از جهت اخلاقی باید ایمن باشد یعنی همان طور که جان انسان ها به امنیت نیاز دارد و کسی حق تعرض به آن را ندارد، از جهت اخلاق نیز باید مصونیت داشته باشند. از آنجا که زنان نیمی از پیکره اجتماع را تشکیل می دهند و بدون حضور زنان، جامعه نمی تواند کارکردهای مورد انتظار را انجام دهد، ضرورت دارد که امنیت اخلاقی این گروه عمده اجتماعی مورد تأمل قرار گیرد و بررسی شود که قرآن کریم و روایات چه راه کارهایی را برای تأمین امنیت اخلاقی زنان بیان کرده است. بنابراین، باید که راه کارها و مولفه های امنیت اخلاقی زن از منظر منابع اسلامی مورد بررسی و شناخت قرار گیرد که در ادامه مطالب به آنها پرداخته می شود.

1- خانواده نهادی با عظمت

نخستین سنگ بنای اجتماع خانواده میباشد که طبیعی ترین نهاد اجتماعی و همزاد انسان شمرده می شود. در کتب آسمانی آمده که آفرینش انسان به صورت زوجی از مرد و زن به شکل خانواده بوده است. جامعه بشری بدون خانواده باقی نمی ماند و تشکیل خانواده با وجود تنوع مذہب ها و فرهنگ ها و عرف ها و آداب اجتماعی، یک پدیده طبیعی و فطری است. در تعریف خانواده، رابطه زوجیت (مذهبی، قانونی، عرفی) شرط است و این را نه تنها اسلام و ادیان الهی بلکه جامعه شناسان امروز قبول دارند از اینرو است که در جامعه شناسی، هر گروه همزیست در زیر یک سقف و در یک خانه را نمی توان خانواده دانست. فرق روشنی میان خانوار و خانواده وجود دارد و کوشش برخی مؤلفان آمریکایی برای یکی دانستن این دو و برداشتن شرط زوجیت شرعی (یا قانونی)، بی نتیجه است. در اسلام برای تشکیل خانواده استانداردهایی معرفی شده است. هر قدر رکن های تشکیل دهنده خانواده با آن استانداردها منطبق باشند به همان مقدار از شایستگی و برتری برخوردار خواهند بود. در احادیث و بیژگی های فراوان برای شایسته ترین زنان و مردان بیان شده است و در سیره ائمه معصومین (علیهم السلام) نیز ارشادهایی وجود دارد که می توان از آنها خانواده های برتر و شایسته را شناخت. بنابر این ، به طور خلاصه می توان گفت خانواده برتر از دیدگاه اسلام، آن است که رکن های آن شایسته و منطبق با استانداردهای اسلامی باشد، مناسبت ها و رابطه های منطبق با آموزه های دینی بر

آنها حاکم باشد، خروجی آن انسان هایی شایسته و موثر در ساخته شدن جامعه ایده آل اسلامی باشد. امتیاز و ملاک برتری از نظر دین اسلام مال و ثروت و مانند آن نیست که کسی به آنها افتخار کند بدین جهت ، اگر خانواده‌ای را برخوردار یافتید نباید شگفت زده شوید (فَلَا تُعْجِبُکَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ)^۱ زور و توان مادی نیز معیار برتری نیست که کسی در ارزیابی افراد در خانواده ها به آن ببالد: (كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً)^۲ چنانچه برخورداری از قوم و قبیله و عشیره، جاه و مقام و شهرت نیز ملاک برتری نیست. برتری خانواده به مطابق بودن آن با استانداردهای اسلامی و برخورداری از ویژگی های ارزشی و فضیلت هاست. هر خانواده از آن استانداردها بهره مند باشد برتر است. بنابراین، منظور از برتری خانواده، برتری در فضایل انسانی و ارزش های اسلامی است.

2- برترین خانواده در اسلام

مکتب اسلام اهل بیت پیامبر اکرم حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم) را به عنوان نمونه ای کامل از خانواده برتر معرفی و صلاحیت الگویی آن را برای جهانیان امضا و تایید کرده است. خداوند سبحان این خانواده را از هرگونه رجس و پلیدی مبرا دانسته است. آیه شریفه (إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا)^۳ خطاب به همین خانواده است. آیه مباهله (فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ)^۴ از آن پس که به آگاهی رسیده ای، هر کس که درباره او با تو مجادله کند، بگو: بیایید تا حاضر آوریم ما فرزندان خود را و شما فرزندان خود را ما زنان خود را و شما زنان خود را ما خود را و شما خود آنگاه دعا و تضرع کنیم و لعنت خدا را بر دروغگویان بفرستیم این آیه درباره اعضای این خانواده وارد شده و عظمت مقام های معنوی و عرفانی آنان را به نمایش گذاشته است. سوره انسان فضیلت های آنان را ستوده است و خلاصه جای جای قرآن از فضایل و ویژگی های آنان سخن گفته است. این خانواده از پیوند ملکوتی وجود نازنین حضرت امیرالمومنین امام علی (علیه السلام) و حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) تشکیل شده است و آن دو مصداق بارز انسان کامل و ایده آل هستند. حضرت امیرالمومنین امام

1 - سوره مبارکه توبه آیه 55

2 - سوره مبارکه توبه آیه 9

3 - سوره مبارکه احزاب آیه 23

4 - سوره مبارکه آل عمران آیه 61

علی (علیه السلام) و حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) هم کفو یکدیگرند؛ اگر امام علی (علیه السلام) نبود حضرت فاطمه (سلام الله علیها) در عالم همتایی نداشت و اگر حضرت فاطمه (سلام الله علیها) نبود برای امام علی (علیه السلام) کفوی نبود. پیوند آن دو در آسمان ها و نزد عرشیان برقرار شد و در جمع زمینیان تحقق عینی یافت. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در جریان ازدواج آن دو وجود عرشی، آنان را اسوه و الگوی امت خویش معرفی نمود و فرمود: زندگی امام علی (علیه السلام) و حضرت فاطمه (سلام الله علیها) سراسر الگوست. همسرداری امام علی (علیه السلام)، مدیریت او در خانه و خانواده، شوهرداری حضرت فاطمه (سلام الله علیها)، خانه داری و تربیت فرزند او در عالم نظیر ندارد و تا قیامت برای جهانیان نورافشانی می کند. با توجه به اینکه اهل بیت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) از نظر اسلام برترین خانواده شمرده می شوند از تمام ویژگی های ارزشی و استانداردهای مکتبی به صورتی کامل برخوردارند، امام علی (علیه السلام) پیروان خود را به اهل بیت و الگوگیری از آنان فرا خوانده است و می فرماید: (انظروا اهل بیت نبیکم، فالزموا سمتهم و اتبعوا اثرهم، فلن یخرجوکم من هدی و لن یعیدوکم فی ردی؛ فإن لبدوا فالبدوا و إن نهضوا فانهضوا، و لا تسبقوهم فتضلوا و لا تتأخروا عنهم فتلهکوا) 'مردم به اهل بیت پیامبرتان بنگرید، از آن سو که گام بر می دارند بروید، قدم جای قدمشان بگذارید، آنها شما را هرگز از راه هدایت بیرون نمی برند، و به پستی و هلاکت باز نمی گردانند. اگر سکوت کردند سکوت کنید، و اگر قیام کردند قیام کنید، از آنها پیشی نگیرید که گمراه می شوید، و از آنان عقب نمانید که نابود می گردید .

3- دیدگاه دین اسلام نسبت به زن

دین اسلام بیش از همه به احیای شخصیت والای زن همت گماشته و خداوند متعال بهترین راه را برای سعادت و رستگاری بشر اعم از زن و مرد فراروی آنان گشوده است. دختران که در دوران جاهلیت مایه ننگ و ذلت خانواده شمرده و زنده به گور می شدند، در سایه اسلام توانستند از یوق حاکمیت سنت های جاهلانه رهایی یابند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی با ملاک قرار دادن آموزه های دینی به عنوان رویه و دستورالعمل زندگی، در وضعیت زنان و نگرش به منزلت اجتماعی آنان، تغییرات اساسی در جامعه ایجاد شد. از سویی موقعیت خانواده استحکام بیشتری یافت و مادری به عنوان نقش و مسئولیت اصلی زنان

مطرح شد و از سوی دیگر، مشارکت زنان در حوزه‌های اجتماعی و سیاسی فزونی یافت.¹ در قرآن مجید وقتی سخن از آرامش و سکون برای انسان است از زن به عنوان آرامش دهنده یاد می‌شود. در سوره روم خداوند متعال می‌فرماید همسرانی از جنس خودتان برای شما آفریدم تا در کنار آنان آرامش یابید. شکی نیست که این مقام خاص و ویژه تنها در اسلام برای زن در نظر گرفته شده و زمانی اهمیت آن مشخص می‌شود که می‌بینیم در آیات دیگر دعای پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) مایه آرامش مومنان دانسته شده و از این نظر زنان که وجودشان مایه آرامش است در کنار دعای پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) قرار گرفته‌اند. اسلام مقام زن را در دو حیطه همسری و مادری بسیار مورد توجه قرار داده و از این دو جهت برای زنان جایگاه و منزلت ویژه‌ای ترسیم کرده است. بدین صورت که در نگاه اسلام خانواده دارای منزلت و قداست خاصی است و از آنجا که زن مدیر خانواده به شمار می‌رود، بیشترین نقش را در این زمینه به خود اختصاص داده و با توجه به مقام آرامش دهی زن باید توجه داشت که زنان بالاترین نقش را در حفظ کیان خانواده بر عهده دارند. در حقیقت آرامش و امنیت روانی که زن می‌تواند در خانه به همسر خود بدهد بی‌بدیل بوده و قرآن هم بر این نکته تأکید می‌کند. زنان عهده‌دار نقش تربیتی جامعه بوده و این زنان هستند که مسئولیت مهم تربیت افراد جامعه را بر دوش دارند چرا که انسان‌ها در خانواده تربیت می‌شوند و سپس وارد اجتماع می‌گردند و زن به عنوان مدیر خانه و در جایگاه مادر که بیشترین حضور را در خانه دارد، می‌تواند بالاترین نقش را در این زمینه ایفاء نماید. از این رو زن مهمترین مسئولیت را در خانواده دارد و بی شک نقشی اساسی در تربیت فرزندان به عنوان افراد اجتماع خواهد داشت.

به علاوه موارد ذکر شده در زمینه جایگاه والای زنان از نگاه اسلام، نام یکی از سوره‌های قرآن مجید به نام نساء (یعنی زنان) اختصاص یافته است و در آیات این سوره بحث‌های زیادی درباره زنان وجود دارد در سوره نور و سایر سوره‌های قرآنی مباحث مختلف زنان مورد توجه و عنایت قرار گرفته است.

جایگاه و مقام زن در میان روایات و احادیث پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و ائمه اطهار (عیه السلام) نیز فراوان به چشم می‌خورد که در مشهورترین آنها همسررداری و حفظ کیان خانواده به عنوان جهاد زنان تعریف شده و تأکید شده است که این گونه زنان که همت خود را صرف خانواده می‌کنند اجر و پاداش جهاد در راه خداوند را خواهند داشت. در روایات پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) سفارش بر رعایت حال زنان توسط جبرئیل بیان شده و همچنین آزار همسر را موجب پذیرفته نشدن

1 - یادداشتی از سرکارخانم بهار اخوان، دکترای روابط بین‌الملل و فعال حوزه زنان

خداوند در قرآن کریم می فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا وَ لَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَ عَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَ يُجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا)¹.

ای اهل ایمان! برای شما ارث بردن از زنان در حالی که خوشایند شما نیستند [و فقط به طمع به دست آوردن اموالشان پس از مرگشان با آنان زندگی می کنید] حلال نیست. و آنان را در تنگنا و فشار مگذارید تا بخشی از آنچه را [به عنوان مهریه] به آنان داده اید پس بگیرید، مگر آنکه کار زشت آشکاری مرتکب شوند. و با آنان به صورتی شایسته و پسندیده رفتار کنید. و اگر [به علتی] از آنان نفرت داشتید [باز هم با آنان به صورتی شایسته و پسندیده رفتار کنید] چه بسا چیزی خوشایند شما نیست و خدا در آن خیر فراوانی قرار می دهد.

بعضی از اهل تفسیر این آیه را نیز دلیل بر جواز حضور زن در اجتماع دانسته اند. در این بخش قرآن کریم، ما را متوجه کرده و می فرماید با زن ها معاشرت نیک داشته باشید و زن را همچون مرد در مجامع تان راه دهید و اگر خوشایندتان نیست که آنها در مجامع تان شرکت کنند این کار ناخوشایند را بکنید چرا که ممکن است خیر فراوانی در آن باشد². در اینجا اشاره ای می کنیم به نمونه هایی از زنان که حضورشان در اجتماع به صورت عفیف و با حیاء بوده است:

جریان حضور سوده در بارگاه معاویه نیز حاکی از اهمیت این مسأله یعنی حضور قاعده مند زن در اجتماع می باشد. او دختر عمار بن اسک همدانی بعد از رحلت علی بن ابیطالب، به عزم شکایت به دربار امویان رفت و با معاویه سخن گفت. وقتی معاویه این بانو را شناخت گفت تو همان نیستی که در تشجیع برادرانت در جنگی که علی بن ابیطالب بر علیه امویان داشت شعر انشاء می کردی و آنها را تحریک می کردی سوده گفت: دع عنک تذکار ماقدنسی مات الرأس یعنی گذشته ها را رها کن. آن که رهبر این گروه بود رحلت کرده است و پیشگامان نیز رفتند و به دنبال روها هم منقطع شدند و اثری دیگر از آنها نیست. معاویه گفت جریان برادرت یک جریان کوچکی نبود او جزء سلحشوران نام آور جنگ علوی بود و تو او را با این اشعار تشجیع می کردی و به دنبال این سخن اشعاری را که سوده در آن موقع خوانده بود خواند:

و انصر علیا و الحسین و رهطه و اقصد لهنه و ابنها بهوان

1 - سوره مبارکه النساء آیه 19

2 - جوادی آملی، زن در آینه جلال و جمال، ص 369

سوده مجدداً گفت از آن گذشته ها صرفنظر کن. معاویه گفت حاجت چیست؟ گفت کسی که مسئولیت اداره جامعه را به عهده گرفته است او در دستگاه قسط و عدل الله مسئول است و نباید به خلقی ستم بشود و حق خدا ضایع بشود. و این بسربن ارطاه که نماینده شماسست و به دیار ما آمده است نه حق خلق را رعایت می کند و نه حکم خدا را مرعی می دارد. اگر او را عزل کنی ما آرام خواهیم بود و اگر عزل نکردی ممکن است علیه تو بشوریم و قیام کنیم. معاویه که خوی درندگی و طغیان در جان او تعبیه شده بود گفت ما را به قیام تهدید می کنی؟ این بانو شعر ذیل را خواند:

صلی الله علی جسم تضمنه قبر فاصبح فیه العدل مدفوناً

درود خدا نثار آن پاکی باد که قبری آن را در بر گرفته است که همه عدل و داد در آن فرو خفته است معاویه پس از شنیدن اشعار گفت این شخص کیست؟ گفت: ذاک علی ابن ابیطالب (علیه السلام).^۱ حضرت زهرا (سلام الله علیها) نخستین سخنرانی افشاگرانه اش را در مسجد ایراد فرموده و از اوضاع و احوال آینده خبر می دهد: چکش هایی بر پیکر جامعه می خورد که باعث انحراف در جامعه می شود. هر کس صدای این چکش را نشنود کر است. کر باد گوشی و لال باد زبانی که شکاف و انحراف را در جامعه می بیند ولی سکوت می کند. ای کسانی که در جنگ بدر واحد... شمشیر زده اید و ادعای انصاری و مهاجری دارید متوجه باشید که در ورطه ای افتاده اید که سیاست را بر دیانت ترجیح می دهد. هشیار باشید که دوباره خط جاهلیت را دنبال نکنید اما با نام اسلام.^۲

اسلام به خطرات ناشی از روابط به اصطلاح آزاد جنسی کاملاً آگاه است. نهایت مراقبت را در برخوردهای زنان و مردان اجنبی دارد، در عین اینکه به زنان اجازه شرکت در مساجد و محافل را می دهد که با رعایت آداب اسلامی و به همراه عفاف باشد.

"پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در زمان حیات خویش اراده کرد که در ورودی زنان به مسجد از در ورودی مردان مجزا باشد. روزی اشاره به یکی از درها کرد و فرمود: (لو ترکنا هذا الباب للنساء) یعنی خوب است این در را به بانوان اختصاص بدهیم. بعدها عمر صریحاً نهی کرد که مردان از آن در وارد شوند.^۳ و نیز می گویند پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) دستور داد که شب هنگام که نماز تمام می شود اول زنان بیرون بروند بعد مردها. پیامبر خوش نمی داشت که زن و مرد در حال اختلاط

1 - جوادی آملی، زن در آینه جلال و جمال، ص 295

2 - همان، ص 296

3 - سنن ابوداود جلد 1 صفحه 109

از مسجد بیرون روند. زیرا فتنه ها در همین اختلاط ها بر می خیزد. رسول خدا برای اینکه برخورد و اصطکاکی رخ ندهد دستور می داد مردان از وسط و زنان از کنار کوچه یا خیابان بروند.^۱

اسلام زن را مثل مرد در همه شئون - در همه شئون - ، همانطوری که مرد در همه شئون دخالت دارد، زن هم دخالت دارد.^۲ اما حضرت امام خمینی با اینکه تأکید فراوان بر حضور زن در مسائل اجتماعی داشتند الگوهایی را برای زنان مطرح کردند از جمله، زنان را به الگو برداری از حضرت زهرا(سلام الله علیها) و حضرت زینب (سلام الله علیها) دعوت می کردند. بنابر این حضور قاعده مند زن در اجتماع نوعی تامین امنیت اخلاقی برای زن است هم به نفع اجتماع هم خانواده چرا که موقعی که او محفوظ بماند و در سلامت روانی و امن باشد در همه شئون مربوط به او تاثیر مثبت خود را میگذارد که مهمترین و در راس همه امنیت اخلاقی وی میباشد که بدین شکل ارتقا می یابد.

نتیجه گیری

در پایان به این نتیجه از این مطالب میتوان رسید که امنیت اخلاقی ابعاد مختلف زندگی انسان را در بر می گیرد و از رعایت پرهیزکاری در نگاه آغاز شده و گستره های دیگر نظیر رعایت عفاف و حجاب و داشتن حیا و عفت ، حضور قاعده مند در اجتماع را در بر می گیرد. الگو برداری از سیره ائمه معصومین(ع) ، از مهمترین راههایی است که زنان می توانند از طریق آن امنیت اخلاقی را در خانواده ایجاد کنند که مهمترین راه وصول به آن حجاب و پوشش اسلامی می باشد. به همان اندازه که ریشه های عفاف در روح انسان تقویت شود، قطعاً نوع نگاه آنها به فضائل اخلاقی عمیق تر می شود و از رذائل اخلاقی دوری می نمایند. یکی از فضائل اخلاقی پاک دامنی و عفت است که این سجیه اخلاقی بر حجاب نظارت مستقیم دارد. در شریعت محمدی(صلی الله علیه و آله و سلم) اهمیت فوق العاده ای به مسأله عفت و پاک دامنی داده شده است که با توجه به آیات الهی و روایات اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) و با عمل به این رهنمودها و دستورات ، عفاف عمومی و سلامت خانواده در اجتماع و امنیت دینی و اخلاقی تضمین می گردد. بنابراین هرچه ایمان و پابندی زن به معارف دین و اسلامی که همه اینها از مولفه های امنیت دینی و اخلاقی محسوب میشود بیشتر باشد ارتقای امنیت او نیز بیشتر می شود و خانواده سالم تر و با خروجی هایی مناسب با مکتب اسلام و تشیع

1 - مطهری، مسأله حجاب، ص 21

2 - صحیفه امام، ج 6، ص 300

همراه می گردد لذا برای حفظ این موقعیت بسیار ارزشمند شخص باید در زندگی خود اولویت بندی و برنامه ریزی داشته باشد و به آن عمل کند.

منابع

- 1- قرآن کریم
- 2- نهج البلاغه
- 3- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، انتشارات جامعه مدرسین، قم، 1388، چاپ چهارم
- 4- لسان العرب، ابن منظور، 18 جلد، نشر ادب حوزه، قم، 1414 ق
- 5- مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار - ثقة الإسلام أبی الفضل علی الطبرسی - مؤسسه دارالحديث العلمیه والثقافیه - ۱۳۸۵ ق
- 6- مجلسی، محمدباقر، بحارالنوار، تهران: اسلامی، چاپ چهارم، 1386 ه ش
- 7- من لایحضره الفقیه، شیخ صدوق، بیروت، دارالاضواء، چاپ ششم، 1405 ه.
- 8- کلینی محمد بن یعقوب، اصول کافی، ج ۲، تهران، قائم آل محمد، سوم، 1385.
- 9- نوری طبرسی، میرزا حسین، مستدرک الوسائل و مستنبط الرسائل، تهران: آل بیت، چاپ اول، 1369 ش
- 10- جوادی آملی، عبدالله، زن در آینه جلال و جمال، نشر اسراء، قم، 1388، چاپ سوم
- 11- مطهری، مرتضی، مسأله حجاب، نشریه انجمن اسلامی، 1353 ش
- 12- جمیل، صدقی محمد، و ابوداود، سلیمان بن اشعث. ۱۴۲۰-۱۹۹۹. سنن أبی داود. ۴ ج. بیروت - لبنان: دار الفکر.
- 13- موسوی خمینی، روح الله، (1389) صحیفه امام، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره)، چاپ ششم.
- 14- زینب جلالی، جزوه حجاب از دیدگاه روان شناسی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمه الله)، 1382.
- 15- یادداشتی از سرکارخانم بهار اخوان، دکترای روابط بین الملل و فعال حوزه زنان سایت <https://farsi.khamenei.ir>
- 16- یادداشت و تلخیص: حجت الاسلام سید محسن شریفی - لزوم تبیین جایگاه زن در اسلام به مناسبت روز زن - نوشتاری مستخرج از مقالات دانشنامه فاطمی وبلاگ پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

